

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การปฏิรูปการปกครองลานนาไทยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว		
ชื่อ	นางสาววัลลภา	เครือเทียนทอง	แผนกวิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา	2519		

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 6 บท บทที่หนึ่งคือ บทนำ กล่าวถึงความสำคัญของลานนาไทยต่อไทย อันเป็นผลให้รัฐบาลไทยจำเป็นต้องเข้าควบคุม การปกครองในลานนาให้รัดกุมยิ่งขึ้น ตลอดจนกล่าวถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขต ประโยชน์ และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่สอง กล่าวถึงวิวัฒนาการทางการปกครองของลานนาไทย ตั้งแต่สมัยก่อนตั้งอาณาจักรสมัยอาณาจักร เรื่อยมาถึงสมัยที่ตกอยู่ในฐานะเมืองประเทศราชของพม่าและของไทยในสมัยอยุธยาธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยพยายาม วิเคราะห์ถึงลักษณะการปกครองในแต่ละสมัยว่า มีรูปแบบการปกครองอย่างไร อันมีผลต่อการจัดการปกครองในสมัยต่อ ๆ มา

บทที่สาม กล่าวถึงสาเหตุรวมทั้งวิธีการที่รัฐบาลไทย ใช้เป็นข้ออ้างในการส่งกรมหมื่นพิชิตปรีชากร เข้าไปยกเลิกการปกครองแบบเก่า โดยจัดการปกครองแบบกรมทั้งหกแทน ในปี พ.ศ. 2427 อันมีผลทำให้เจ้านายที่สูญเสียอำนาจ และผลประโยชน์จากการจัดการปกครองแบบใหม่ วางแผนสนับสนุนให้เจ้าแก้วกอแก้วต่อต้านการจัตราการดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2432

บทที่สี่ กล่าวถึงบทบาทการจัตราการของพระยาทรงสุรเดช ในปี พ.ศ. 2436-2442 ที่สามารถเอาความบกพร่องจากการจัตราการของข้าหลวงคนก่อนๆ เป็นแนวทางแก้ไขการจัตราการจนสามารถเข้ายึดอำนาจการกำหนดตัวเจ้าผู้ครองนครเข้าควบคุมการเก็บภาษีอากร การคลังได้สำเร็จ

บทที่ห้า กล่าวถึงบทบาทของพระยาศรีสทเทพ ในการนำเอาระบบการปกครองแบบเทศาภิบาลเข้าไปสถาปนาตามหัวเมืองต่างๆ ในลานนาไทย ส่วนเมืองแพร่ เนื่องจากเป็นเมืองเพิ่งจะมีการนำเอารูปแบบการปกครองแบบกรมทั้งหกมาใช้แทนการปกครองแบบเก่า ในปี พ.ศ. 2437 เมื่อถูกเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาลในปี พ.ศ. 2442 จึงก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่เจ้านาย ซึ่งรู้สึกว่ตนเองสูญเสียอำนาจและผลประโยชน์โดยลับแล ถึงขั้นสนับสนุนเจ้าแก้วกอแก้วกบฏขึ้นในปี พ.ศ. 2445

บทที่หก เป็นการสรุปและวิเคราะห์ถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ของรัฐบาลไทยที่เข้าไปจัตราการในลานนาไทย ว่าดำเนินการได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด

วัลลภา เครือเทียนทอง. 2519. “การปฏิรูปการปกครองลานนาไทยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว = The Administrative Reforms of Lanna Thai During The Region of King Chulalongkorn.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.